

Мій **Fulbright** рік

Fulbright Scholars 2019-2020

ВІСНИК № 27
Червень 2020

Дорогі наші друзі!

З великою приємністю пропонуємо вашій увазі черговий випуск Фулбрайтівського вісника про стипендіатів Fulbright Visiting Scholar Program 2019-2020. У процесі впорядкування цей випуск став виростати у щось більше, ніж просто збірку вражень про перебування у США. Це свого роду «путівник» по Фулбрайту 2019-2020, калейдоскоп спостережень, роздумів, цінних у кожній своїй миті досвідів.

В представлених есеях відчувається незрима, але виразна настанова, що нею керувалися учасники – ґрунтовно відкривати Америку і себе разом з нею. Тож, на Вас, дорогі читачі, чекає захоплююча мандрівка американськими університетами-містами-спільнотами, невимушені розмисли й щирі одкровення стипендіатів про свої досвіди, поєднані з теплими спогадами про американських колег, з якими випала нагода заізнатися й співпрацювати.

Стипендіати – представники різних дослідницьких ділянок – йшли і далі йдуть кожен своїм шляхом, і всі ті їх дороги не були простими, бо вимагали віри у свою справу й належної самопосвяти в досягненні своєї мети, щирого бажання збагатити нашу культуру й науку, рівно ж як і додати свою краплину осягів до резервуару світової науки. А що важить більше – для усіх спонукою було не просто пізнавати наш розмаїтий світ в усіх його проявах, а пізнавати цей світ настільки, аби змінити його на краще.

Фулбрайт – це не тільки праця над дослідницьким проєктом, це причетність до події єднання з ученими світу, сповненого спів-навчання-пізнання-мислення-творення. Наші стипендіати уміють вчитися, є добрими учнями, і своєю чергою мають що повідомити світовій науковій спільноті, й бути учителями для всіх, хто хоче причаститися до духових скарбів України та її інтелектуального потенціалу.

Подіям довкола карантину, – коли час ніби зупинився, а нова реальність виповнилася тривогою, усамітненням, соціальною дистанцією, – не вдалося витлумити оптимізму стипендіатів. Свідомі своєї відповідальності й керовані продовжувати працю, хай там що, вони гідно витримали випробування пандемією.

Принагідно висловлюю щиру вдячність усім колегам по обидві сторони океану, гостьовим університетам, що завдяки їх коженденній підтримці, порадам й прихильному ставленні стипендіати отримали досвід FULL і BRIGHT!

Дякую, і Вам, дорогі наші учасники Програми. Спілкування з Вами було суцільною насолодою. Будьте завжди сміливими у пошуках й творчими у діях задля миру й добра цілої громади!

Вероніка Алексанич
Координаторка програм для науковців
Програма імені Фулбрайта в Україні
Представництво Інституту Міжнародної Освіти

Fulbright Visiting Scholar Program:

Проведення досліджень в університетах США, дослідницьких центрах, бібліотеках, музеях, архівах тощо тривалістю від трьох до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь кандидати та доктори наук; діячі культури, фахівці з бібліотекарства, журналісти, юристи, дослідники без наукового ступеня – з досвідом роботи не менше п'яти років та наявними публікаціями у вітчизняних й/або іноземних наукових фахових виданнях.

Реченець подання документів – **15 жовтня** щороку

<https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-visiting-scholar-program/>

Fulbright Visiting Scholar Program

Ірина Сотник

Сумський державний університет, Суми

Економіка енергетики | Підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики в домогосподарствах США і України

University of Maryland, Department of Agricultural and Resource Economics, College Park, MD
insotnik@gmail.com

Чесно кажучи, ніколи навіть не мріяла відвідати США, що вже й казати про те, щоб прожити там 5 місяців із дитиною! Мабуть, саме завдяки сину-підлітку, який став каталізатором цієї «авантюри», та успішному прикладу двох моїх університетських колег, що отримали стипендію Фулбрайта у попередньому році, ця можливість стала реальністю.

Безмежно вдячна своїм колегам насамперед за те, що допомагали порадами як в Україні, так і з-за океану, починаючи з підготовки заявки на конкурс і завершуючи звітом про стажування у рідному університеті. Без них було б набагато важче долати всі етапи цього процесу, який особисто для мене розтягнувся майже на півтора роки. Спочатку був рік очікувань і надій з підготовкою різноманітних документів, проходженням співбесіди, отриманням візи, придбанням квитків, пошуком житла, пакуванням речей... А потім 5 незабутніх місяців

існування в іншому культурному середовищі з «перевіркою на виживання». Остання перетворилася зі стресу на задоволення завдяки іншим фулбрайтівцям з Університету Меріленду та Washington DC.

Мені дуже подобається дух Фулбрайтівської спільноти, що, як на мене, проявляється у готовності завжди допомогти один одному у вирішенні будь-яких питань: побутових, навчальних, наукових, юридичних, медичних. Це дійсно магія, що відкриває будь-які зачинені двері. Варто було лише написати у Фулбрайтівську групу у WhatsApp про свою проблему і вже через хвилину отримувала купу порад і контактів для її вирішення. Тут неважливо, з якої ти країни, який у тебе колір шкіри і соціальне становище – до кожного ставляться з однаковою доброзичливістю. Це найцінніше надбання, що дозволяє впоратися з усіма негараздами, які можуть виникнути у чужому для тебе середовищі.

З теплом у серці згадую зустрічі у Фулбрайтівському колі в Університеті Меріленду, екскурсію нашої маленької інтернаціональної фулбрайтівської групи до Пентагону на Різдво, спілкування на великому Фулбрайтівському семінарі у Міннеаполісі.

А тепер, після повернення додому у лютому, не полишає щире хвилювання за тих, хто залишився у США у спалах COVID-19...

Фулбрайт – це не лише можливість навчатися або проводити дослідження у США, це набагато більше і це важко описати словами. Це незабутній досвід, який змінює твій світогляд, ставлення до людей інших націй, відкриває нові перспективи для самореалізації, дає поштовх кар'єрі і формує відчуття того, що ти є частинкою потужної Фулбрайтівської спільноти.

Я щиро тішуся з того, що мені випав унікальний шанс стати учасницею Програми обмінів Фулбрайта. Мій син вже планує через 6 років подавати заявку на участь у конкурсі Фулбрайтівських стипендій, щоб повернутися до США вже в якості студента. А ви ще сумніваєтеся, чи варто розпочинати цю справу?

Юрій Савчук

Інститут історії України НАН України

Історія | Геральдична спадщина Миколи Битинського:

історія української військової уніформи періоду національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. (історичний, геральдичний та мистецький аспект)

Ukrainian Museum and Library, Stamford, CT

yuriisavchuk@yahoo.com

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ

Перебування за програмою Фулбрайта у США – не перше моє відрядження до США. Тому упродовж підготовчого періоду до майбутньої подорожі домінували знайомі за попереднім досвідом позитивні емоції. Приязнь, доброзичливість, відкритість, а також численні прояви всебічної підтримки, що закарбувалися у пам'яті з минулих поїздок, з надлишком продукували дофамін та вселяли впевненість, що і цього разу все складеться якнайкраще.

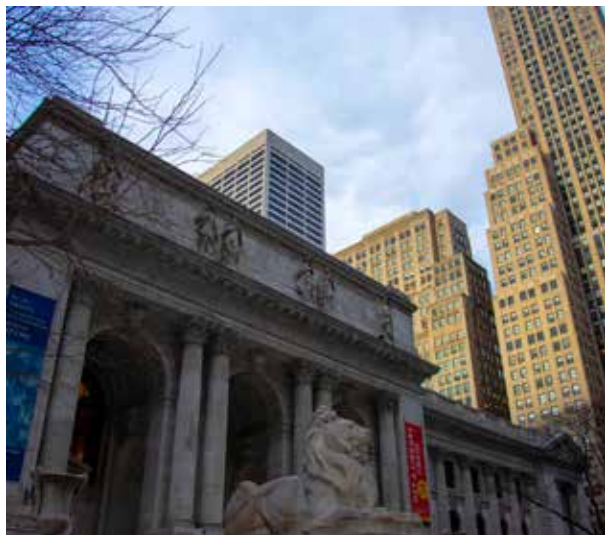
Усі робочі відвідини США мали багато спільного: були захоплюючими, відносно короткими та за формою «туристичними», тобто споглядальними. Єднало їх і те, що кожного разу разом з нічними вогнями аеропорту ім. Джона Кеннеді вони залишали глибоко у пам'яті непізнаними, хоч і нанизаними свіжими враженнями, питання що таке «американський світ»? Як це працює? Ще й у таких масштабах. Загально кажучи, мова йдеться про усю сукупність суспільних відносин. То ж тривалість перебування – 9 місяців – не тільки будила дослідницькі апетит та азарт, але й неабияк тішила надією на повне занурення в американське життя та розкриття тутешніх «таємниць».

Забігаючи наперед, зазначу: частково мені вдалося наблизитися до істини. І відповідь, як завжди, крилася на самій поверхні, найбільш видимому місці – велелюдній 5-ій авеню, на якій розташована Нью Йоркська Публічна Бібліотека (NYPL). Але власний варіант відповіді витворився не з досягнення численних текстів однієї з найбільших книгозбірень світу – другої (після Бібліотеки Конгресу) у США. А дещо в іншому. Але про все по порядку.

Я – історик. І мій фулбрайтівський проєкт з історичної тематики суто академічний. З конкретним предметом дослідження та хронологічними рамками. Його дослідницьким полем у першу чергу слугували американські

наукові установи українського походження: Український Музей і Бібліотека у Стенфорді, Українська Вільна Академія Наук у США, Український Музей у Нью Йорку, Наукове товариство імені Шевченка у США та інші наукові, освітні та музейні осередки, розсіпані на Північному Сході Америки. У них зберігалися живильні для кожного історика матеріали: неопубліковані рукописи, неоцифровані пам'ятки. І що вони менш знані, інвентаризовані, впорядковані та охоплені світовою павутиною, то більш цінні для дослідника. Однак, для представлення тематики проєкту на ширшому тлі, у європейському чи-то світовому контексті, потрібно звернутися до попередніх та узагальнених міжнародних практик. У цьому випадку погляд було слушно звернено до New York Public Library.

Моє знайомство з Бібліотекою пройшло кілька стадій: екскурсанта, читача, і, зрештою, науковця-дослідника. Розпочалося воно з «перших кроків» незабутніх відвідин ще у 2003 р., що їх здійснив автор за наукової та дружньої опіки співробітниці Бібліотеки Людмили Шпильової, яка кількома роками раніше емігрувала до США з мого родинного міста Вінниці. З того часу в екскурсійному об'єктиві Бібліотеки мало що змінилося.

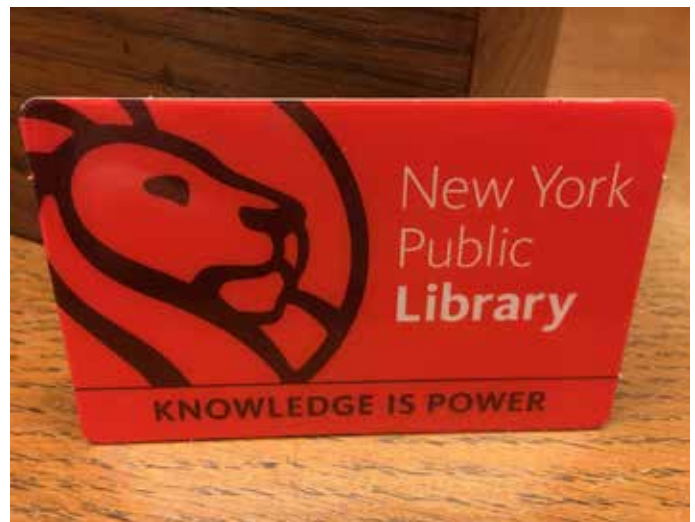

Публічна Бібліотека – один з найбільш цікавих і привабливих туристичних об'єктів Нью Йорка. Щоденно, аби помилуватися старовинною будівлею, як у нас сказали б, центральним корпусом, The Stephen A. Schwarzman Building, зведеним на початку XX ст. і який зачепився на розі 5-ої авеню та 42 вулиці, до Бібліотеки прямує нескінченний потік людей. Особливо він посилюється у Різдвяні свята. В окремі хвилини читальний зал асоціювався з образом біблійного Вавилону або ж прісно нагадував київське паломництво до Ботанічного саду на Печерську під час цвітіння бузку. Всі охочі могли милуватися будівлею. І не тільки зовні, а й вільно оглядати дивовижне мистецьке убранство величезних читальних залів, розташованих на третьому поверсі. Щоправда, вступ був дозволений до певної межі – оглядового майданчика на чолі залу, який перебував під опікою внутрішньої охорони. Остання радше виконувала роль регулювальників. Їхня робота полягала не стільки у тому, щоб не допустити туристів у глибину читальних залів, а, передовсім, у тому, щоб не викликати надмірного скупчення та непередбачену затримку в екскурсійному хаосі. Для повноти картини необхідно зауважити, що увесь цей збуджений та строкатий (стать, вік, соціальний статус, фах, мова, громадянство та ін.) людський натовп рухався обмеженим простором електронних каталогів бібліотеки, якими, у свою чергу, міг скористатися будь-хто. Тут необхідно окремо наголосити, що ключовим моментом цього, майже театрального, й дещо гамірного екскурсійного дійства був абсолютно вільний вхід до Бібліотеки. З метою безпеки всі регламентації щодо відвідин Бібліотеки зводилися до перевірки наповнення сумок відвідувачів на вході до будівлі. Жодних інших обмежень та ідентифікації особи не було. Суміш щирого подиву, захоплення та багаторічного академічного щеплення супроти описаних вище практик призводила до легкого ментального запаморочення. Як так може бути? А як же комфортність та забезпечення умов праці науковців, професорів, зрештою, нобелівських лауреатів? Ці питання множилися і роїлися у голові. Та, допоки, не знаходили свого пояснення.

New York Public Library має розгалужену мережу філій. Їх у різних частинах міста – 88. Вони розкинулися по всьому Нью Йорку. Окрім центрального корпусу часто послуговувався відділенням на 10 West вулиці у Мангетені, де я стало мешкав. По-перше, це було дуже зручно, а, по-друге, – дуже вигідно, бо суттєво подовжувало робочий день. Філія бібліотеки на 10-ій вулиці відчинялася о 13.00, і в робочі дні

тижня працювала до 20.00. Натомість головний корпус працював тільки з 10.00. до 18.00. Таким чином, пошук необхідної літератури за допомогою електронних каталогів та приготування замовлення, що забирає левову частку часу читача, щільно заповнювали додаткові години.

Для відвідування NYPL з усіма філіями надавався єдиний читацький квиток, а з ним необмежений доступ до низки важливих послуг – як, наприклад, безлімітне користування Інтернетом та ін. Філії були зорієнтовані на залучення якнаймасовішої аудиторії, надання більш широкого спектру публічних послуг, їхню максимальну відкритість та доступність. У кожній з них були ігрові кімнати для малечі, різні гуртки та заняття, зокрема з безкоштовного вивчення англійської мови для новоприбулих тощо.

Повторно акцентуємо вкрай суттєве спостереження: при вході до Бібліотеки не потрібно показувати читацький квиток. Останній необхідний тільки у випадку певних і конкретних «матеріальних» набутоків. Наприклад, отриманні літератури. Демократичність діяльності відділень виразно підкреслювали години праці, які охоплювали і ранок, і пізній вечір. Загальна рівність у правах щодо отримання певного гарантованого обсягу соціальних благ – освітніх та культурних послуг – головний закон і ментальний настрій американського суспільства. Частими гостями «другої» Бібліотеки Америки ставали допитливі безхатченки. Втім, вони, здебільшого, банально рятувалися у її теплі та затишку від нестерпного холоду. Новий досвід різав око та не завжди легко вкладався у голову автора, уявлення про бібліотеку якого у юності формував радянський бібліотечний світ з його надмірною регламентацією та сакралізацією.

Однак, певне виокремлення наукового контингенту з поміж суцільного демократичного потоку читачів все ж є. Сепарація здійснюється, здебільшого, непрямими методами. Наприклад, головний корпус працює в, так би мовити, основний усталений робочий час – з 10.00 до 18.00, і вже цим, як горловина, звужує та обмежує загальну пропускну потужність. Зрештою, цим вичерпуються усі застереження.

Праця у читальних залах центрального корпусу приносить велике задоволення: обслуговування надзвичайно оперативне, замовлення максимально спрощене, кожне читацьке місце має зручний доступ до електромережі, що забезпечує зручне користування усіма гаджетами. Відчуття технологічного комфорту доповнює безкоштовний Інтернет у всій будівлі. Продуктивність праці значно підвищує одночасне користування бібліотечними фондами NYPL, Columbia University та Princeton University. Новітнє величезне і спільне фондосховище обсягом кілька мільйонів книг, що належать згаданим установам, розташоване у сусідньому Штаті New Jersey – на протилежному боці повноводного Hudson. Оперативність, з якою книги «подорожують штатами» і переміщуються з полиці фондосховища на полицю читача, створює враження їхнього розташування «під рукою», а не на значній відстані поза будівлею Бібліотеки на Мангетені. З поміж інших читацьких привілеїв NYPL відзначаю безкоштовний пошуковий електронний ресурс HathiTrust – масштабне цифрове сховище літератури, яким користуються понад 80 бібліотечних партнерів. Його мета – служити як захищеним і надійним сховищем вмісту, так і центральною точкою доступу до цього контенту. Ресурсом на доменній основі мож-

на користатися лише на території США. Він не тільки оптимізує, але неспівставно прискорює, скорочує та полегшує дослідницький шлях. Ці глобальні новаторські ініціативи є буденністю призвичаєного до них (як до кишенькового айфона) американського бібліотечного читача.

У цих, зовні незримих, але складних технологічних процесах криється велика економічна та соціальна потуга американського суспільства, проявляються його визначальні освітні, наукові та культурні пріоритети. Дорога до знань пряма, відкрита та загальнодоступна. Не зайве зазначити, що, на наш погляд, вона є тією магістраллю, яка найбільш оптимальним шляхом, успішно і надійно, веде у майбутнє, забезпечує та зберігає за американським суспільством наукове та технологічне лідерство упродовж тривалого часу.

Відмінностей у можливостях та статусі пересічного читача та науковця-дослідника (професора університету, працівника дослідних центрів) небагато. Але вони є. Часом суттєві. І проявляються не тільки у «матеріальному» забезпеченні, але й психологічній площині.

Науковий сервіс Бібліотеки не примітний зовні, але глибоко структурований. У невеликих і затишних відгалуженнях основної будівлі розташовувалися чотири спеціальні кімнати для науковців-дослідників. Вони розраховані на понад три сотні місць. Щоби набути особний статус, треба відповідати певним анкетним вимогам (наявність наукового ступеня) та пройти відповідну процедуру: скласти заявку, у якій обґрунтувати мету, завдання та тривалість наукових досліджень. За деякий час я отримав електронне повідомлення про виділення мені особного місця в одному з таких залів для науковців терміном на сім місяців – з 2-го січня до 30-го липня 2020 р.

Перед початком роботи, у визначений день, мені було проведено індивідуальний інструктаж та годинну екскурсію усіма структурними підрозділами Бібліотеки. Їх натхненно провів куратор слов'янської колекції Бібліотеки д-р Богдан Горбаль. Він не тільки надав високо кваліфіковані поради та ознайомив з найсучаснішим інструментарієм бібліографічного пошуку, за які, принагідно, висловлюю щиро вдячність, а й великою мірою розкрив внутрішню логіку самобутнього і масштабного бібліотечного організму, щиро поділився ключем до його потенційних можливостей. Мене також було ознайомлено з новим робочим місцем. У ті хвилини я пережив одне з найбільших емоційних вражень у своєму дослідницькому житті.

По периметру просторої, з високою стелею кімнати, яка нагадувала мініатюрний читальний зал, у два поверхи розташовувалися книжкові полиці. Вони були вщерть заповнені довідковою літературою. Різнокольорові корінці шикувалися один за одним і формували певний візуальний стрій. Ретро-дизайн творив незвичний архаїчний стиль. З модерних об'єктів, які дещо дисонували з рештою інтер'єру, у кімнаті були принтер та комп'ютер. Останній допомагав не тільки скористатися електронним каталогом, але й забезпечував копіювання необхідної літератури з різних ресурсів на власний носій. На принтері можна було здійснити роздрук невеликих за обсягом матеріалів. Посеред кімнати стояли два великі столи, обставлені зручними добротними кріслами. Судячи з кількості останніх, кімната розраховувалася не більш ніж на півтора десятка осіб. Але за моєї каденції вона зрідка наповнювалася навіть наполовину. А у перший зимовий місяць я часто був самотнім господарем вишуканих бібліотечних апартаментів у самому центрі Нью Йорку, на одній вулиці зі славнозвісним Times Square. Перебування у таких комфортних умовах інколи нагадувало працю у домашній атмосфері.

Потрапити до кімнати можна було тільки за допомогою індивідуального електронного ключа-картки. Це мало свої побутові зручності: книги, ноутбук, телефони та інші речі були у безпеці. Кілька слів про обслуговування. Замовлені книги приносили до кімнати, де кожен читач мав особну полицю. Після опрацювання книга відкладалася на полицю повернення. Замовлення залишалися у чергового на внутрішньому коридорі, який обслуговував тільки науковців і виконував функції консультанта та асистента. Якось особливо закарбувався в пам'яті один не рядовий епізод. Кожен український науковець, знайомий з українською бібліотечною практикою, на зубок знає як саме правило, що у випадку перерви у використанні книг понад 14 днів вони повертаються у книгозбирання, так і те, які незручності це становить для дослідника. Навчений гірким досвідом, я з острахом запитав про тривалість використання книг у персоналі Бібліотеки. Почута відповідь приголомшила – 6 місяців (sic!). Я ще кілька разів повторив своє запитання, будучи переконаним, що мене зле зрозуміли...

За певним графіком адміністрація бібліотеки влаштувала для науковців coffe-time зі смаколиками. Це годинний захід, що завжди проходив у невимушеній товариській атмосфері, покликаний був сприяти як комунікації дослідників між собою, так і з персоналом Бібліотеки.

Його відвідували керівники та співробітники різноманітних профільних колекцій. Розповідали про їх значущість та наповнення, запрошували до співпраці. У такий спосіб плекався дух фахової солідарності, формувалося відчуття наукової спільноти.

Мозаїчний портрет Бібліотеки буде не повним, якщо не згадати про ще один аспект її наукової діяльності. Для опрацювання найцінніших пам'яток світового письменства Бібліотека надає найвідомішим науковцям планети, які мають беззаперечний авторитет та найвищу кваліфікацію у своїх ділянках знань, спеціальні стипендії. Кошт річної винагороди сягає 70 000 доларів. Над унікальними об'єктами світової культурної спадщини науковці чаклюють у невеличких індивідуальних кабінах-кабінетах, належним чином ізольованих, освітлених і оснащених. Ідеальні умови наукової праці довершує, у разі необхідності, швидкий і необмежений доступ до усієї книгозбірні.

У моїй пам'яті з Бібліотекою пов'язана велика кількість позитивних моментів. Годі всі описати. Згадаю тільки про публічний захід для широкого загалу, під час якого читачам рекомендуються найбільш цікаві вибірки з нових надходжень до Бібліотеки. Вони відбуваються кілька разів на рік. Однією з експонованих книг у вітрині новинки 2020 став англomовний каталог виставки "Full circle: Ukraine's struggle for independence 100 years ago, 1917-1921 («Українське коло: до сторіччя Визвольних змагань (1917-1921)»), присвячений 100-річчю Незалежності України і подарований мною Бібліотеці.

Праця у Бібліотеці стала для мене одним з найяскравіших фулбрайтівських вражень і навіть спричинила деяку трансформацію свідомості.

Це була зимова казка. Осягнена мрія, лет якої з початком весни вщент зруйнував жакхливий COVID-19. Але мені вдалося зрозуміти головне і знайти свою відповідь на питання, що є рушієм прогресу цієї країни.

Олександр Россолов

Харківський національний університет

міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків

**Транспортна інженерія | Безшовна логістика останньої милі
для сталих міст**

Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, NY

rossolovalex@gmail.com

FULBRIGHT ВТІЛЮЄ МРІЇ У РЕАЛЬНІСТЬ!

Я так можу охарактеризувати те, що відбувається зі мною та моєю дружиною починаючи з моменту, коли я отримав позитивну відповідь від Fulbright Ukraine щодо отримання гранту на проведення досліджень у Сполучених Штатах Америки. Моє стажування почалось наприкінці листопада 2019 року в одному з найстаріших університетів США – Rensselaer Polytechnic Institute (місто Трой, Нью Йорк), що заснований в 1824 році.

Мій проєкт пов'язаний з міською логістикою (транспортування) та розробкою заходів щодо сталого розвитку міста в умовах електронної комерції. Завдяки Fulbright моє стажування проходить без будь-яких обмежень з боку приймаючого університету. Вільний доступ до статей Scopus та WoS, бібліотек та

наукових семінарів, що їх постійно організовує приймаючий факультет (Civil and Environmental Engineering) – це лише базові привілеї, які надаються у рамках Fulbright. Упродовж мого стажування я не одноразово переконувався, що один день перебування в науковому просторі Америки можна прирівняти до тижня роботи в рідному університеті, бо кожен день ти повинен представляти наукову школу своєї країни та водночас знайомитися з представниками різних наукових шкіл, яких до цього моменту ти знав лише за заголовками у наукових статтях. В таких умовах проводити дослідження – уцільне задоволення, а можливості взаємнобагачувального спілкування й взаємопізнання, що виповнюють фулбрайтівський рік, змінюють не лише нас, але й світ довкола.

Стажування Fulbright полягає не тільки у виконанні проєкту та написанні наукових статей, необхідно бути готовим до публічного представлення своїх розробок перед закордонними колегами. Різниця в наукових підходах формує платформу для дискусій, які є основою наукової думки.

Американська система вищої освіти та сама культура взаємовідносин між студентами й викладачами дозволяє створити дружню атмосферу й сформувати двосторонній канал навчання, в якому професори не тільки навчають студентів, але і відкриті до нових ідей студентів та втілення їх в наукових проєктах. І стипендіати Fulbright долучаються до цієї справи як повноправні співробітники приймаючого університету.

Під час перебування у Сполучених Штатах мені випала нагода зустрітися з науковцями великої кількості країн. До початку мого стажування я навіть не міг уявити, що протягом одного тижня я познайомлюся з представниками 44 країн світу, які займаються різносторонніми дослідженнями. Цей досвід є неперевершеним. Після повернення додому про такі події ви будете роками розповідати своїм друзям, колегам та студентам. А культура та знання, які ви черпаете від людей з різних країн, залишаться з вами назавжди.

Під час мого стажування у мав можливість організувати свій робочий графік таким чином, щоб без шкоди для мого дослідження відвідати живописні місця та пізнати різні прояви США – від «одноповерхової Америки» до сучасних мегаполісів, таких як Нью Йорк та Бостон.

Fulbright

не гарантує легких шляхів,
це я зрозумів під час розробки та неодноразового подання мого проєкту для участі у конкурсі. До того ж необхідно бути готовим до тривалого проживання в іншій культурі, й не завжди реальність відповідає картинці, яку ви щодня бачите на телебаченні.

Fulbright – це справжня школа життя, пройшовши яку, ваше ЖИТТЯ зміниться суттєво й перейде на новий рівень взаємовідносин з самими собою та оточуючими вас людьми. І це буде лише початок чогось нового...

Олена Уварова

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Харків

Право | Бізнес і права людини:

американський досвід для нових демократій

University of Utah, Tanner Center for Human Rights, Salt Lake City, UT
uvarova.info@gmail.com

Моя Фулбрайтівська програма проходила у Солт Лейк Сіті (Юта). Це був найбільш захоплюючий, насичений новим досвідом, вражаючий і плідний період мого життя.

Серед яскравих вражень, якщо говорити не тільки про науку:

- Дуже відкриті люди. До Вас можуть звернутися на вулиці, у ліфті, в магазині.. Будь де. Просто щоб розказати, що сьогодні гарного сталося в житті цього випадкового перехожого або похвалити Вашу футболку. Але перехожого просто на вулиці зустріти складно. Майже всі на машинах.
- Бібліотеки – особливі місця. Вони дуже добре обладнані, дуже світлі й сонячні. В них проходять різноманітні безкоштовні заходи для місцевих жителів (майстер класи, як зробити прикрасу до Нового року, подарунк до Дня Святого Валентина тощо). Дитячі відділи – місця, де дитина може забути про вас на декілька годин.
- Університет – місто в місті. Тут своя велика територія, якою їздять декількома маршрутами свої автобуси. Є свої магазини, кафе, дитячі садочки, поліклініки, центри розви-

тку, спортивні центри. До слова, територія, на безпеку якої витрачається великий бюджет Університету.

- Наукові події майже кожного дня. Різного формату й тематики. Частіше це майже камерні обговорення написаної статті / зробленого проєкту. З незвичних для нас форматів – кафедральний ланч, коли кожного тижня в один і той самий час збирається кафедра, щоб пообідати разом і за час обіду вислухати презентацію колеги, поставити питання й надати коментарі.
- Багато подій для тих, хто хоче спілкування або дізнатися більше про місцеву культуру й розказати про свою, або просто урізноманітнити свій звичний розклад. Університет і місцева влада влаштовують багато подібних заходів для дітей і дорослих. Дуже відчутно присутня тема ментального здоров'я, у тому числі студент(ок)ів.

Для мене важливо, що програма забезпечувала прекрасний life-work balance. З однієї сторони, чудові умови для ефективної наукової роботи. З іншої – можливість переключатися й занурюватися у винятково цікаве культурне середовище.

Валентина Ущина

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, Луцьк

*Лінгвістика | Міжсуб'єктна динаміка позиціювання щодо ризику:
від індивідуального сприйняття до соціального устрою*

University of Pittsburgh, Pittsburgh, PA
uval@ukr.net

Мій цьогорічний Фулбрайт – це своєрідне святкування річниці мого попереднього Фулбрайта. Двадцятирічний ювілей, так би мовити. Я знаю, що не всім щастить виграти цей чудовий грант двічі й тому дуже ціную надану можливість і дуже вдячна.

Перший раз як стипендіатка програми JFDP (Junior Faculty Development Program) я була в Оксфорді (правда, не Велика Британія, а Місісіпі). Тоді я зі всім юнацьким запалом писала кандидатську дисертацію, активно спілкувалася не тільки з колегами-викладачами, а й зі студентами-друзями (різниця у віці між нами була мінімальна), кермувала старою Хондою, купленою у сусіда по кампусу за 600 доларів, не могла натішитися університетською бібліотекою і розповідала усім на кожному кроці, що таке Україна і де вона (у Місісіпі 1999-2000 років народ і не чув, що таке десть є).

Цього разу я проводжу свій прекрасний, академічно насичений рік в університеті Пітсбурга (Пенсильванія) як стипендіатка програми для науковців (Fulbright Visiting Scholar Program). Це вже програма для «дорослих» вчених, які всі свої дисертації понаписували і позахищали, але й далі прагнуть розвиватися і сіяти по світу знання.

Отже, як дослідник, який, незважаючи на постструктуралістський хаос у нинішній гуманітаристиці, все ж прагне до структуризації і порядку, розповідь свою я поділю на кілька взаємопов'язаних частин.

Наука.

Розпочну, власне, з того, для чого я сюди приїхала. Важко переоцінити ті можливості, що їх надає Фулбрайт для розвитку наукової думки. От ви тільки уявіть собі, що упродовж шестидев'яти місяців ви матимете можливість не заповнювати тисячі адміністративних папірців, не проводити по 4-5 пар щоденно (ця кількість жахає американських професорів. У них в семестрі максимально 1-2-3 курси, що означає 1-2-3 години аудиторних занять у тиждень!), не перевіряти контрольні. А лише повністю, з головою зануритися у наукову роботу! При цьому у вашому розпорядженні будуть такі бібліотеки, що вам захочеться плакати, коли ви вперше туди зайдете. У вас буде достатньо часу, щоб відвідувати численні лекції, колоквиуми, круглі столи, семінари, які безперервно організовуються в американських вищих навчальних закладах. Ви також зможете поїхати на конференцію (та й не одну) в інші штати цієї великої країни.

Американська бібліотека заслуговує окремої уваги. Тут, у Пітсбурзі, бібліотеки – це взагалі феномен! Ендрю Карнегі, великий промисловець минулого століття, стверджував, що найгірше, що багатий чоловік може зробити зі своїми грошми по своїй смерті – це залишити їх своїм дітям. А, отже, не бажаючи вчиняти зла своїм спадкоємцям, усі статки Карнегі заповів

місту – а саме: розвитку освіти, культури і науки у Пітсбурзі. Отакі бувають олігархи. Так ось, тепер у місті й околицях – 47 бібліотек!!, що працюють завдяки фондам Карнегі. У місті, яке ще 30-40 років тому вважалося промисловою клоакою (старожили розповідають, що біла сорочка ставала чорною до вечора від кіптяви металургійних комбінатів; а Оксана Забужко, яка теж свого часу була Фулбрайтером того самого університету, порівнювала Пітсбург з українським Донецьком) зараз успішно працює 7 прекрасних університетів. Усі вони престижні, а деякі (як Карнегі-Меллон, наприклад, претендують на членство у групі закладів Ivy League).

У місті є кілька концертних залів, різноманітні театри, серед яких є театр опери і балету, численні музеї. Пітсбурзький симфонічний оркестр конкурує з найкращими оркестрами світу. Тобто, якщо коротко – коли закрилися нерентабельні і екологічно-шкідливі заводи, завдяки їхнім власникам місто переорієнтувалося на освіту, молодь, культуру і новітні

технології (якщо хтось не знав, то Duolingo родом з Пітсбурга – створюється у тому ж таки Carnegie-Mellon University), а корпус університету Пітсбурга, у якому я зараз працюю, має 44 поверхи і це найвища освітня будівля світу.

Отже, повертаюся до бібліотек. Вони у США живуть, дихають, вібрують і процвітають. Якщо ви науковець, то немає такої книги, статті чи документа, який би ви не змогли там дістати. Якщо його немає у вашій бібліотеці, вам його привезуть з іншого міста, країни, континенту. Для цього існує система interlibrary loan. Тому наукова робота тут перетворюється у насолоду і приносить море позитивних емоцій. Бібліотеки заповнені людьми, але багато американців готуються до занять у кафе. Я, чесно кажучи, так і не навчилася цього робити, – можу зосередитися або в бібліотечному залі (під зеленою лампою), або в тиші власного дому. Але, напевно, у цьому щось є. Береш чашку кави, відкриваєш комп'ютер, заходиш зі своїм паролем на сайт університетської бібліотеки і вуаля! Працюй собі й попивай каву. Можливо, через годину-дві візьмеш ще одну чашку, а там і, дивись, колега зайде – можна заодно соціальне життя покращити і справи факультету обговорити. Не знаю. Це не мій формат. Але також досвід. Що стосується університетської бібліотеки, то... (фанфари!) вона працює 24/7. Саме так, – не закривається ніколи, тому деякі студенти у ній буквально живуть.

Колеги-науковці.

Наступним важливим пунктом наукового життя фулбрайтерів є спілкування з колегами, передусім із професором – академічним партнером у США.

Тут я розпочну з важливості правильно обрати наукову інституцію, до якої ви прагнете поїхати. Це 80 відсотків успіху. Що ж у цьому є найважливішим? Гарно підготовлене для вас робоче місце? Ні. Можливість ходити разом з професором на обіди-вечері-в кіно? Також ні. Шанобливе ставлення до вас як до іноземного фахівця зі статусом Фулбрайтівця? Знову ні. Хоча тут, як завжди, for whom how, але для мене найважливішим фактором успішного фулбрайтівського досвіду є ваші схожі академічні інтереси. Якщо ви займаєтеся спільною справою, якщо ваші дослідження стосуються тих самих проблем і якщо ви володієте подібним набором знань – тоді це запорука вашого успіху. І такий успіх, безперечно, можна спланувати і організувати, якщо відповідально поставитися до підготовки проекту ще вдома.

Як ви розумієте, у мене саме так і склалося. Професор Скотт Кіслінг – давно «знайомий» мені науковець, праці якого я з задоволенням читала і неодноразово цитувала вже кілька років. Його слова навіть стали епіграфом до моєї монографії, виданої у 2015 році. У нас спільне поле наукових пристрастей, нам завжди є про що поговорити, доктор Кіслінг з радістю погоджується на всі мої пропозиції і з готовністю бере участь у всіх наших спільних проєктах, допомагаючи мені то порадою, то технічно. Враховуючи зайнятість професора (крім того, що він викладає і активно займається науковою роботою, пан Кіслінг ще є і директором факультету лінгвістики), а також любов американців до розкладів і планів, ми встановили день і годину щотижня, коли ми зустрічаємося винятково задля обговорення моїх фулбрайтівських справ. Зараз, у весняному семестрі Скотт запропонував мені вести разом з ним теоретичний семінар для аспірантів (graduate course) з курсу, який називається “Advanced Sociolinguistics: Constructing Social Meanings”. Це абсолютно новий і захопливий досвід для мене, оскільки я читаю масу класичної та новітньої вузькоспеціалізованої літератури, беру участь в обговоренні прочитаних праць щотижня на тригодинних заняттях, в результаті чого з’являються нові ідеї і переосмислюються старі.

Фулбрайт – це необмежені й часом неочікувані можливості. Наприклад, за рекомендацією професора Кіслінга до мене звернулися з редакційної колегиї престижного наукового часопису з соціолінгвістики з проханням написати рецензію на книгу “Choosing a Mother Tongue: The Politics of Language and Identity in Ukraine”, написану новозеландською соціолінгвісткою Корін Сілз і видану в Великобританії, після чого мені запропонували стати їхнім постійним рецензентом.

Тут потрібно зазначити, що в університеті Пітсбурга є цілий факультет лінгвістики. Саме так і називається. Це означає, що це дає можливість постійно перебувати в оточенні одноподумців. Хіба це не розкіш? Крім того, на факультеті працює постійно діючий лінгвістичний колоквиум – два рази в місяць перед усіма викладачами, студентами, аспірантами виступає хтось із запрошених лінгвістів або хтось із своїх професорів з науковою доповіддю. Це дозволяє усім залишатися в чудовій науковій формі й знайомитися з найширшим діапазоном досліджень у споріднених галузях знань. Такий виступ, до речі, чекає і мене 6 березня (keep my fingers crossed).

А ще я є активним учасником групи SMILE (Social Meaning in Language) – неофіційного товариства соціолінгвістів, що збирається щотижнево для того, аби обговорювати лінгвістичні новинки. Усі читають якусь працю і потім ми всі разом її «розбираємо на деталі». Одна з наших зустрічей була присвячена моїй статті, опублікованій в журналі *Discourse and Society*. Що можу сказати? Було приємно, цікаво і страшно.

Соціальне життя і дозвілля.

Ця частинка перебування фулбрайтерів у США в усіх складається по-різному. Хтось знаходить друзів у колі української діаспори і занурюється з головою в життя «наших в Америці», хтось знаходить друзів серед американців і стає частиною місцевого товариства. Так склалося, що обидва мої фулбрайтівські періоди позначені моєю цілковитою «американізацією».

Усі мої друзі та колеги – американці й, відповідно, той вільний час, що є, я проводжу в контексті американського життя і побуту, вносячи свій посильний (і дуже інтенсивний) вклад у їхні знання і уявлення про Україну.

Я переконана, що ті американці, які зі мною спілкуються, ніколи не зневажатимуть Україну, як державу, знаючи, що вона не є частиною інших держав, має свою мову, культуру, літературу, сучасну хорошу музику, компетентних науковців і прагне приєднатися до цивілізованої світової демократії.

Після відвіданого мною у грудні 2019 року фулбрайтівського семінару Fulbright Visiting Scholar Enrichment Seminar, що проводився в місті Лексингтон (штат Кентуккі), і після триденного спілкування з науковцями з 88!! країн, ми разом із декількома колегами (представниці різних академічних сфер з п'яти країн світу – з Канади, Нової Зеландії, Франції, Італії та України) створили міжнародну громадську організацію під егідою Фулбрайтівського кола випускників – **“Fulbrighters for Women’s Rights”** (наші цілі коротко описані тут: *“Nowadays in the world, there is still a very large disparity in Women’s rights. Issues such as ending violence against women, women’s access to education, salary equity, access to legal abortion and birth control, and many others, are burning challenges worldwide. Our international Fulbright network, our academic expertise in various fields*

combined with our eagerness to change the world for the better, our belonging to different national, linguistic, social and gender communities allows us to become a powerful instrument for arousing international awareness of the multiple inequality problems and promoting women rights globally”).

Цікавинкою мого дозвілля в Пітсбурзі став університетський український клуб. Цікавою ця громада є тому, що у ній майже немає українців (якщо точніше, то я – одна-єдина). Дехто, правда, є нащадком українців, що емігрували до США, але таких небагато (3-4 людини), а в основному – це студенти і викладачі, яких тим чи іншим чином цікавить Україна, її історія,

мова, культура, сучасний розвиток. Моє спілкування з клубом розпочалося з лекції, яку мене запросили прочитати, і продовжилося на цілий рік. Моя присутність на зібраннях вносить певну автентичність, оскільки я завжди маю якісь коментарі «очевидця», незважаючи яку тему обговорюють.

Пітсбург – це місто, в якому людині не вистачає ні часу, ні енергії, щоб відвідати усі концерти, вистави, музеї, виставки. З Пітсбургом міг би посперечатися хіба що Нью Йорк. Тому розклад наших субот і неділь складений задовго наперед.

Побут і сім'я.

Ця частина моєї розповіді могла б зайняти багато сторінок тексту, але намагатимуся бути максимально лаконічною.

У моєму фулбрайтівському вояжі разом зі мною двоє дітей – донька (16) та син (11). З одного боку, це дещо ускладнило процес налагодження побутових умов нашого тут перебування (уявіть собі, що мені треба було приїхати в чужу країну, чуже місто з двома дітьми, і відразу десь покласти їх спати після майже добового перебування в аеропортах). Але ми успішно впоралися з усіма викликами і я з радістю поділюся досвідом з тими, кому це буде цікаво. Зараз ми мешкаємо у квартирі, яка називається one-bedroom apartment, але за українськими мірками фактично є 3-кімнатною квартирою – спальня (два вікна), вітальня (три вікна) та їдальня (два вікна).

Діти ходять до двох різних шкіл – middle and high. Навчаються добре і з задоволенням. Несуть своє українство з любов'ю і гордістю по світах. Знають, що вони теж мають певну фулбрайтівську місію, але це у них не викликає жодних труднощів, оскільки це є частиною

їхньої природи. Протягом цих півроку, що ми в Америці, мені вдалося показати дітям Вашингтон, Нью Йорк, Чикаго та Орlando. І ще (що особливо важливо) вдалося показати, що таке розмаїття (diversity) рас, релігій, уподобань, гендерів, що насправді означає «толерантність» і «політкоректність», і як це – be nice, бути добрим і терпимим до інших. Вони побачили, що не можна прогулювати школу, не можна списувати, а плагіат – це найсправжніша крадіжка. У їхній руках – наше майбутнє, і я глибоко переконана, що цей досвід змінив їхні уявлення про світ на краще, що дозволить їм принести ці зміни в Україну.

Пітсбург,
Лютий 2020

Оксана Чабанюк

Харківський національний університет
будівництва та архітектури, Харків

**Архітектура | Внесок американських спеціалістів у розвиток
промисловості та міст у 1920-1940 роках у Східній Україні**

University of Michigan, Ann Arbor, MI

oxichabanyuk@gmail.com

Розпочну свою розповідь зі свого захоплення – це дослідницька та викладацька робота, яка ставить мені нові цілі досягнень та впровадження нових знань. КОЖЕН ОБИРАЄ СВІЙ ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ НАУКОВЦЯ, ТОЖ УСЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОБУДОВИ СВОЄЇ ВЛАСНОЇ МОТИВАЦІЇ. Саме прагнення до нових знань та розширення поля моєї кваліфікації не дозволяють мені зупинитись у вдосконаленні. Чому? – Я хочу передати ці навички моїм студентам, моїй школі, моїй країні. Я – архітектор, та цей фах – це синтез творчості та технології, що потребує постійного вивчення сучасної ситуації розвитку побудованого середовища. Мій тривалий міжнародний досвід дав можливість побачити і зрозуміти, що сьогодні архітектор співпрацює міждисциплінарно, вивчає поставлену перед ним задачу ширше разом з географами, соціологами, антропологами та істориками. Саме така позиція скерувала моє дослідження проблем соціального та префабрикованого житла до глибокого вивчення його історичних передумов, руху технологій між країнами на початку ХХ ст.

З приємністю поділюсь досвідом, що отримала дотепер на програмі Fulbright Visiting Scholar Program перебуваючи у Дослідницькому центрі CREES та Weiser Center for Europe

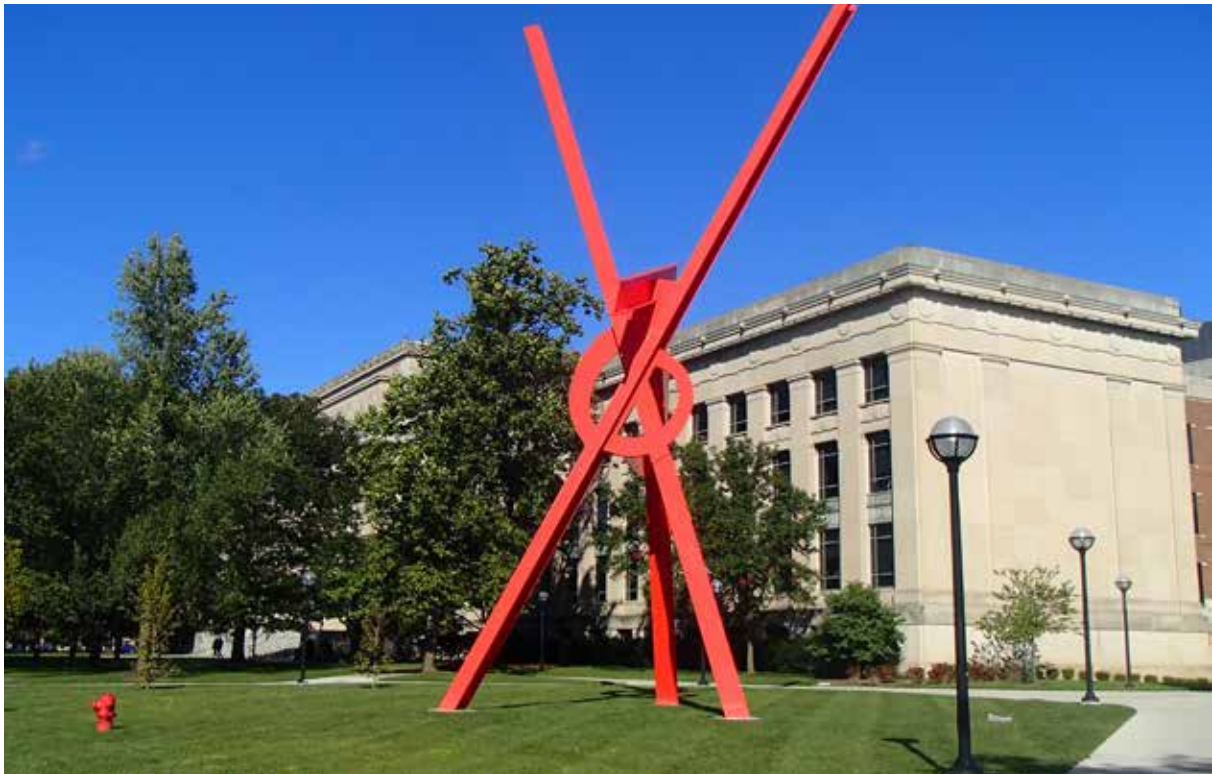
and Eurasia у Мічиганському університеті. Цей Дослідницький центр не часто приймає архітекторів як візитових дослідників, та я дуже вдячна моєму приймаючому професору Женев'єві Зубрицькій, що підтримала моє дослідження. Усі кроки, здійснені мною, кожний новий день приносять мені нову інформацію у дослідженні, нові події у науковому середовищі, нові контакти з дослідниками та експертами, нові знання та досвіди. Тут варто одразу дати пораду новим аплікантам: вагомий крок вашого успіху – це налагодження комунікації з науковцями у США, які можуть мати спільні точки дослідницьких інтересів з вами, та не сподівайтесь легких шляхів. Для побудови конкурентного проєкту вам потрібно розвивати його заздалегідь.

Події мого дослідження розвивались дуже стрімко. Напередодні приїзду у США я отримала несподіване запрошення одразу виступити з доповіддю за напрямком мого дослідження на міжнародному симпозіумі, що організовували американські експерти у цій темі у співпраці з моїм приймаючим Дослідницьким центром. Моя згода вимагала надвідповідальної підготовки, оскільки на симпозіумі брали участь лише запрошені доповідачі. Захід проходив у Мічиганському університеті у одній із давніх будівель Rackham Amphitheatre.

Все це разом з підготовкою відбувалось одночасно з пошуком помешкання, підписанням договорів оренди, комунальних послуг, організації побуту, оформленням реєстраційних документів. Тут маю подякувати особисто за неймовірну підтримку Fulbright U.S. Scholar alumni Оксані Маланчук. Вона чудова! Я їхала до чужої країни, яку знала лише з попередньої участі у конференції, науці та листуванню, а зустріла тут український осередок, що мене дуже зворушило.

Я розпочала дослідження з вивчення архівних матеріалів колекцій у одній з історичних бібліотек Мічиганського університету. Це унікальні колекції проєктів та службових документів архітектурної фірми, інженери якої працювали на

зведенні заводів у Східній Україні ще в 1930х роках. Дослідження складне, є труднощі в пошуку та обробці матеріалів, та допомога працівників архіву дала можливість зрозуміти багатство колекції, спектр типів матеріалів, отримати нові неочікувані задачі на майбутні етапи дослідження. Паралельна робота з онлайн ресурсами Мічиганського університету дала мені можливість доступу до джерел, які я зустрічала лише у назвах, та джерел, що розширили контекст мого дослідження.

Про інформаційні ресурси університету, онлайн доступи до джерел та кількості бібліотек, деякі з яких працюють майже допізна, можна детально і довго розповідати. У Мічиганському університеті навчається 46 000 студентів, тут проводяться одні з основних досліджень у США. Тут присутнє активне наукове середовище, яке можна відчути лише приїхавши сюди!

Моя локалізація (<https://ii.umich.edu/wcee/people/visiting-scholars.html>) у Мічиганському університеті – це Дослідницький центр *CREES* та *Weiser Center for Europe and Eurasia*, який творить чудова команда науковців та дослідників, спеціалістів, які формують та розвивають майданчик наукового дискурсу і нових знань. Я дуже вдячна директору центру за можливість прочитати відкриту візитову лекцію на початку весняного семестру у програмі візитових лекцій, яка формується дуже заздалегідь із зарубіжних запрошених науковців та університетських до-

слідників. Отже, я в програмі, концентрація підготовки допомогла провести захід на високому рівні та зробити внесок у роботу Центру (<https://ii.umich.edu/crees/news-events/events.detail.html/70637-17611220.html>).

Щільний графік моєї роботи не дозволяє розслабитись ні на день. Абстракт прийнятий до міжнародної конференції. Цей раз це Школа Таубмана архітектури та міського планування (архітектурний факультет) Мічиганського університету, що є моєю прямою спеціальністю. Доповідь заставила мене дещо похвилюватись, хоча цього відчуття я вже давно позбулась беручи постійно участь у зарубіжних наукових заходах. Формат проведення був для мене абсолютно новим, переконуючи мене, що отримання досвіду залишається актуальним завжди.

Щільна комунікація з колегами у Мічиганському університеті ставить несподівано нову задачу – розробку спільної дослідницької пропозиції на продовження дослідження в Україні. проєкт подано – тримаймо пальці навхрест! Щиро кажучи дуже важливо мати такий досвід. Попередньо розробка проєкту вимагала багато обговорень.

На завершення, хочу заохотити майбутніх аплікантів до подачі їх проєктів на конкурс #FulbrightVisitingScholarProgram та побажати наполегливої результативної роботи у їх науковому майбутньому!

Павло Арданов

Громадська спілка «Пермакультура в Україні», Київ
Сільське господарство | Дизайн полікультур та відкритих баз даних для створення стійких екосистем
University of California, Davis, CA
pavlo.ardanov@gmail.com

Фулбрайтівське дослідження я поєднував із тематично спорідненим грантовим проектом для моєї організації ГС «Пермакультура в Україні». Це мало свої плюси та мінуси. Обидва проекти починалися одночасно, тому було досить важко на початку їх поєднувати. Проте грантовий проект частково профінансував проведення спільної конференції з американською стороною, і також дав змогу залучити помічника для пошуку респондентів для фулбрайтівського дослідження. Проведення конференції також, з одного боку, дозволило встановити контакт із ключовими американськими та закордонними дослідниками в моїй галузі, з іншого – потребувало часу, який доводилося розподіляти між дослідженням та нетворкінгом. COVID-19 змусив відмінити поїздки на ферми і перенести фокус-групи на інтерв'ю в онлайн, що знову ж таки потребувало більше часу. Також мені довелося повер-

нутися на місяць раніше в Україну і закінчувати дослідження вдома.

Приймаючий університет вразив чудово організованим – як викладачами, так і адміністрацією університету – переходом на дистанційне навчання у відповідь на карантин. Я отримав дозвіл прослухати курс з агроєкології, який планую запровадити в Україні. На нього було запрошено дуже цікавих лекторів: науковців та фермерів. Навчання, незважаючи на онлайн формат, було дуже інтерактивним, і студенти охоче долучалися до обговорень. Були навіть удоступнені відеозаписи лабораторних робіт, які виконували викладачі.

Тож, незважаючи на брак часу та карантин, моє перебування у США було дуже надихаючим, продуктивним, і дозволило встановити численні професійні зв'язки.

COVID-19 ХРОНІКИ КАРАНТИНУ

Олена Костюк

Національна медична академія

післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, Київ

Медицина | Організація та функціонування банків донорського грудного молока в Україні

University of Pennsylvania School of Nursing, Philadelphia, PA

kostiuk.o@gmail.com

ХРОНІКИ КАРАНТИНУ.

Пенсильванський Університет.

Дитяча лікарня Філадельфії.

Сьогодні 56 день карантину...

А починалося все так: у п'ятницю, 13 (!!!), у звичайний день, у передчутті вікенду й з купою планів на наступний тиждень я добралася до свого помешкання. Після хатніх справ заглянула в усі свої електронні поштові скриньки (особисту, університетську, лікарні) й побачила низку майже однакових повідомлень, які я перечитувала, відмовляючись зрозуміти зміст! Вони були про небезпечну ситуацію, пов'язану зі світовою пандемією коронавірусної інфекції та початок карантину...

Я насправду була переконана, що ситуація не настільки серйозна, й навіть зателефонувала своєму керівнику та іншим працівникам офісу з питанням: ну я ж зможу прийти??? Але мені з американською прямоотою пояснили ще раз: це ж закон! І почалося життя в іншій реальності...

На момент початку цих подій я перебувала тут лише 2 місяці, третину свого терміну. Я змінила місце проживання ближче до Університету і клініки, бо вся діяльність тут починається з 7-7.30 і мені було важко встигати до початку. На квітень і травень були заплановані конференції, зустрічі, власне моя дослідницька робота, і проміжний звіт, тому опинитися в ситуації повної ізоляції й розуміти, що руйнуються плани і сподівання – було справжньою катастрофою. Але життя має продовжуватися у інших формах і така ситуація стала справжнім викликом.

Отож. При моєму гіперактивному способі життя обмежитися територією будинку і відвідуванням магазинів чи просто прогулянками – було майже незбагненним... Слід зауважити, що моя руммейт (співмешканка по будинку) у зв'язку з карантинном і можливістю дистанційної діяльності переїхала в інший штат, тож я опинилася зовсім одна... у трьох поверховому будинку.

Я почала збиратися з думками і сама собі нагадала, що мала купу планів – перечитати літературу, написати статті, які вимагають глибокого аналізу й, відповідно, часу. Тобто для цього настав зірковий час!

Щодня мій день розпочинається однаково: підйом о 7 ранку (звичка, яку я не хочу змінювати!), обов'язково зарядка (десь півгодини, і вечором теж!), сніданок, і робота десь до обіду (до 2-3 години), а потім прогулянка. Це так, схематично. Але насправді я щодня слухаю новини з України та світу, обговорюю їх з друзями, знайомими... ще телефонують пацієнти з України, які в панічному стані, тож я майже щодня когось заспокоюю, консультую, комусь просто пояснюю...

За цей час дала кілька інтерв'ю про ситуацію та серйозність проблеми коронавірусної інфекції тут, у США: сайту Гордон, двічі каналу TRKUA. Провела вебінар для педіатрів про вплив COVID-19 на стан новонародженого та амбулаторне спостереження дітей в умовах коронаві-

русної інфекції, написала й подала до друку дві статті, знову ж таки щодо останніх рекомендацій та тактики дій при підозрі чи підтвердженій коронавірусній інфекції під час вагітності, в пологах та у новонароджених дітей. Ще взяла участь у циклі дискусій Програми імені Фулбрайта в Україні «Охорона здоров'я та громадське здоров'я під час пандемії COVID-19. Уроки і прогнози для України», що проводились за підтримки Посольства США в Україні та в партнерстві з Американським домом у Києві.

Увесь цей час моя супервайзер професор Діана Спец мене не забувала: я брала участь у онлайн класі, який вона проводила для своїх студентів як слухач, а деколи і як співдоповідач. Ще періодично беру участь у клінічних

онлайн обговореннях, і звичайно, працюю над своїм проєктом, який я розширила: збагачення грудного, в тому числі донорського материнського молока для передчасно народжених та хворих дітей. Так що часу нудьгувати немає. Але дуже скучаю за живим «людським» спілкуванням, хочеться в клініку... бо ще дуже багато нереалізованих планів, а час спливає...

Філадельфія, 10.05. 2020

Юлія Буйських

Науково-дослідний інститут українознавства, Київ

Антропологія | Релігія як інструмент (ре)конструкцій пам'яті та ідентичності: Україна і Польща у порівняльному зрізі

The Pennsylvania State University, University Park, PA

julia.buj@gmail.com

Карантин у моєму університеті, *Penn State University* та у маленькому містечку *State College* у центрі Пенсильванії, в долині гірського масиву Аппалачів, почався одразу після весняних канікул, тобто, 13 березня. Спершу зачинилися корпуси університету, спортивні комплекси і бібліотека, потім один за одним почали закриватися перукарні, магазини, крамниці, кафе і ресторани у центрі містечка. Наступними зачинилися церкви та релігійні громади, яких тут безліч. Дві церкви, які продовжували відчиняти свої двері раз на тиждень для вірних – без проведення служб, але для індивідуальних молитов, були православна і римо-католицька парафії. Без студентів та викладачів і без того маленьке та малолюдне містечко геть вилюдніло та почало справляти враження покинутого. Навіть білки на території кампусу почали безстрашно підстрибувати до будь-якого випадкового перехожого, який траплявся на дорозі, очевидно, у пошуках їжі. Студенти звикли їх підгодовувати та дражнити, а тепер білки почали сумувати. Ізоляція торкнулася і їх.

Спершу я могла спостерігати незвичку паніку: з великих мережових супермаркетів (*Target, Walmart, Giant*) зникли базові речі: туалетний папір (світовий прояв карантинної паніки), носовички, паперові рушники, мило і засоби дезінфекції. Ще через кілька днів я не змогла знайти рису, солі та якої-небудь олії. Однак мені, жительці України, бачити пусті полиці та паніку було зовсім не вперше, адже пусті полиці я пам'ятаю ще зі свого дитинства кінця 1980-х – початку 1990-х. Мені видається, наш український досвід постійної нестабільності, революцій, економічних та політичних криз, зрештою, війни, загартував нас настільки, що навіть цей новий і непередбачуваний виток історії у вигляді світової пандемії та карантину, не став для нас чимось, від чого ми мали б впасти у паніку. Натомість, мій сусід, студент місцевого університету, який знімав іншу кімнату у нашому помешканні, настільки глибоко пережив початок цього карантину, нову реальність у вигляді онлайн-навчання та най-

більше – пусті полиці у супермаркетах, що зібрав речі, й поїхав додому, щоби бути з батьками. Тож я лишилася сама. Утім, часто самотність у кризових ситуаціях допомагає кристалізувати думки, подивитися на себе справжнього, відкласти зайве, зрозуміти, чого ти хочеш насправді й зосередитися на цьому. Думаю, нині ми маємо унікальну можливість читати, вести щоденник та міркувати у тиші та спокої – бо ж на це у нашому метушливому та завантаженому житті завжди бракує часу.

Звісно, всі мої плани щодо конференцій та воркшопів, гостьових лекцій, інших публічних наукових заходів та навіть волонтерських активностей, які мали відбутися протягом середини березня – кінця червня в різних університетах та містах США, автоматично відмінилися. Кожного дня, як, певне і мої колеги, я отримувала листа за листом із відміною тієї чи іншої події. До карантину я відвідувала міждисциплінарний семінар з дослідження емпатії для магістрів на факультеті психології, і пораділа, побачивши, що до теки з матеріалами до семінару та обговорень можна долучитися і онлайн. Це, щоправда, виглядає зовсім по-іншому, ніж вживу. Все-таки мені бракує справжньої присутності в аудиторії та відчуття людей, з якими я спілкуюся та дискутую. Бібліотека подовжила всі позичені мною книги до кінця липня, що дуже зручно. Крім того, відкрилося безліч мережових ресурсів – як і де можна читати книги і статті у вільному доступі, де їх можна скачувати, де дивитися учбові фільми з антропології і т.п. До того ж, бібліотекарі в університеті надзвичайно доброзичливі та раді, коли ти звертаєшся до них по допомогу у пошуку тієї чи іншої праці, яка тебе цікавить. Після кількох моїх листів, мою електронну адресу включили до автоматичної бібліотечної розсилки, яка щотижня дає посилання на нові відкриті ресурси та поради, як ними користуватися. Деякі події, як то лекції та відкриті дискусії теж перейшли у режим онлайн і їх можна слухати, що я час від часу і роблю. Наприклад, це обговорення з різних етичних викликів, які організовує міждисциплінарний *Rock Ethics Institute* при університеті.

Загалом, я більше зосереджуюся на власному проєкті, благо для цього у наявності є всі бібліотечні ресурси. Треба сказати, що мені надзвичайно пощастило із професоркою, яка опікується мною і моїм проєктом – без її уваги, порад – наукових і життєвих, підтримки та нашого постійного спілкування, ізоляція була б значно складнішою.

Зараз ситуація з панікою вирівнялася, і полиці в супермаркетах знову наповнилися товарами. Як індикатор спокою поновився і туалетний папір. Вулиці потроху знову наповнюються людьми, переважно у масках, і всі намагаються тримати дистанцію. Погода у Пенсильванії стоїть дуже холодна як для цієї пори (наприклад, сьогодні іде сніг), однак навіть ці метеорологічні умови не спляють людей, і у тому числі мене, від хоча б коротких прогулянок. Ходіння та споглядання природи допомагає упорядкувати думки та дихати глибше, а також помічати важливі дрібниці, як то веселки у вікнах будинків, чи різнокольорові відбитки дитячих долоньок на склі, чи іграшки, які, здається, нагадують нам, що надія допомагала людству у найтемніші часи його історії.

Недалеко від місця, де я живу, знаходиться Банк їжі, й весь цей час я могла спостерігати вервечки людей старшого віку, які стояли у черзі за будь-якої погоди і очікували на допомогу – пакети з їжею. Це до болю нагадувало мені дім та черги за пайками. У ситуації пандемії та загальносвітового карантину, коли знову закрилися відкриті колись кордони і ми всі поновому відчували на собі, що таке самотність, значення старості розкривається у зовсім іншому світлі. Всі ми нещодавно отримали можливість «включеного» досвіду буття старими людьми – тими, кому складно вийти з дому, яким бракує стосунків з близькими, яким зрідка дзвонять діти, бо у них є власне життя, і кому доводиться примирятися із різними нелегкими думками, і, передусім, думкою про те, що смерть десь поблизу, що кожний наступний день може бути останнім. Можливо, такий досвід самотності на ізоляції додасть нам усім трохи більше емпатії до інших, трохи більше людяності, спричиниться до того, що ми навчимося більше віддавати світові, ніж брати від нього.

State College, PA, 09.05.2020

Маріанна Душар

Незалежна дослідниця, Львів

Антропологія | Відновлення гастрономічних традицій України:
дослідження кулінарної спадщини української громади США

Ukrainian National Women's League of America, New York, NY

marianna.dushar@gmail.com

Ще до початку карантину я була в Чикаго, робила дослідження у бібліотеці Українського Національного Музею та зустрічалася із старшинами Союзнянками (Союз Українок Америки – моя хост інституція). Після Чикаго я мала заплановану роботу в Ukrainian Museum Archive в Клівленді та участь у Midwest Slavic Conference в Коламбусі... А тоді, за яких кілька днів, усе дуже швидко змінилося, почали вводити карантинні заходи та відмінити події. Тож я повернулася до Нью Йорку. І тут на мене напала паніка – перші пів року були дуже активними, аж тут раптом – з дому виходити зась, нічого оптимістичного жодне медія не каже. Було неспокійно і тривожно. Що допомогло? – писала емейли та телефонувала, домовлялася про пересилання матеріалів, про телефонічні інтерв'ю, та й просто цікавилася «як справи» у людей з якими познайомилася чи до яких «не доїхала».. А коли говориш з кимось, кому, ймовірно, так само тривожно – то чи варто показувати свою тривогу? Тому – усміхатися і писати, усміхатися і телефонувати, часом простий «смайлик» в sms підніме комусь настрій.

Тож зараз я в НЙ, працюю з тими ресурсами, які назбирала та впорядковую проект, який придумала та запустила – <http://seedsandroots.net/>. Seeds&Roots – Насіння та Коріння – це проект про українців та про процес міграції, збереження, видозмінення та укорінення гастрономічних традицій. Наразі він ще в зародковому стані, але я сподіваюся що мені стане снаги його розвивати... навмисне не пишу «закінчити» – бо такі проекти повинні тривати.

Разом з тим, я щиро переконана, що це виключний досвід – бути в цей час у «столиці світу» і в певному сенсі в центрі епідемії. Дуже цікаво спостерігати як відбувається інформування населення через смс (жодної паніки, доброзичливі інформативні нагадування), як працюють різні ініціативи на кшталт Emergency Food Programs. Дуже розчулюють щовечірні акти подяки усім essential workers, цікаво спостерігати як вуличні графіті реагують на цей тривожний час – серія You Are Essential моя улюблена. Ну і

головне guilty pleasure – вийти вранці «ніби побігати» (насправді ні) й пооглядати НЙ таким, яким рідко побачиш. Це власне ті щоденні справи, які мені не дають нудитися. Сподіваюся, кожен знайшов свої та в доброму здоров'ї завершить Програму й повернеться додому сповнений досвіду та ідей.

Дмитро Коваль

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ
Правознавство | Одинадцятий вимір міжнародних кримінальних судів: колективна пам'ять та соціальні системи

Stanford University, Center for Russian, East European & Eurasian Studies, Stanford, CA

dm.o.koval@gmail.com

Кілька моїх останніх місяців у Каліфорнії напевно мало відрізняються від того ж часу, але в інших регіонах та у виконанні інших людей. Все те ж читання, споживання онлайн контенту (лекції, семінари, телебачення) та нетривалі прогулянки навколо кварталу.

Але все ж, перебування у Каліфорнії має свої особливості. Найперше, з самого початку весни мене оточувала чудова й часто зелена природа. Це не могло не впливати на настрій та не надихати. Друге, лекції, що я слухаю онлайн, походять із Стенфорду і тому завжди якісні та інтелектуально провокативні. Третє, я й сам давав кілька лекцій. Одну, для свого університету в Києві – про те, чому варто обирати

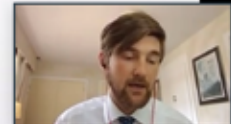
карьеру науковця. Іншу в Стенфорді – для Center for Russian, East European and Eurasian Studies. Ця остання про Courts as History Narrators. Маю кілька світлин (чи то скріншотів, які сьогодні прирівнюються до світлин) з цього заходу.

І насамкінець, замкненість у будинку з кількома іншими людьми, не могла не посприяти зближенню з ними. У нас з'явилась власна карантинна рутина, що полягає у вечірньому перегляді інтелектуального змагання-шоу Jeopardy та вивченні через нього американської культури.

Враховуючи усе це, не можу сказати, що не згадуватиму тепло своїх кілька місяців ізоляції на Західному узбережжі США. :)

Why historiography literature consider courts a valuable source of information?

- the courts are unique recorders of everyday life and micro-management decisions of the authorities
- the courts produce mountains of quantifiable information about the social dynamics and day-to-day life

When the court's records were first utilized to tell history?

- Probably with the first attempts to tell the history either orally or in writing
- The interest to the courts' records certainly existed even before the explicative theory began to mount
- Think about Socrates trial

Jacques Louis David,
"The Death of Socrates"

Юрій Савчук

Інститут історії України НАН України

Історія | Геральдична спадщина Миколи Битинського:

історія української військової уніформи періоду національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. (історичний, геральдичний та мистецький аспект)

Ukrainian Museum and Library, Stamford, CT

yuriisavchuk@yahoo.com

COVID-19 І ФУЛБРАЙТ 2020.

Зустріти пандемію судилося в одному з її світових епіцентрів – у м. Нью Йорк. Невдовзі COVID змусив місто одягнути медичну маску. З нею Нью Йорк втратив багато неповторних рис.

Поширена думка, що «під час кризи те, що колись було немислимим, раптом може стати неминучим», справдилася у Нью Йорку якнайбільше. Мегаполіс, що мав світову славу міста, яке ніколи не спить, раптом заснув. Зупинилося на нічний перепочинок та дезінфекцію вперше за понад сто років метро. Неправдиво спустили вулиці. Телевізійні страхоття виявлялися достовірними фактами. Пам'ять про загиблих засвітила на Empire State Building вогні алярму.

Довелося змиритися. Усвідомлення нових реалій у моїй фулбрайтівській практиці перейшло кілька стадій. На початку, як і всі, наївно очікував, що карантин – це справа кількох тижнів. Оптимізму додавали заяви президента Америки про відкриття США до католицької Пасхи (12 квітня). Згодом прийшло усвідомлення невизначеності всього, що діється навколо. Реальне стало віртуальним.

За деякий час «адаптація» перетворилася у гасло порятунку. Нові обставини належало не тільки прийняти, а й зуміти з ними жити. Гірше не буде? COVID в альянсі з протестами, що зазвичай розпочинаються під аркою у сусідньому сквері Вашингтона, несподівано утворили суспільний тунель.

Дослідницький проєкт з рештками життя остаточно перемістився в Інтернет. Заплановані весняно-літні наукові подорожі трансформувалися в онлайн активності. Не тільки у межах США, а й у Канаді та Європі (Франція, Білорусь). Натомість фізично географія досліджень звузилася до меж Нью Йорка та околиць. Робочі відвідини інших місць за відчуттями більше нагадують вилазки.

Одна з них під час карантину була зроблена до Українського історичного та освітнього центру з відвіданням Цвинтаря Церкви-пам'ятника св. Андрія Первозваного у Савт-Бавнд-Бруку (до Нью Джерзі), де вівся пошук матеріалів з моєї фулбрайтівської теми «Геральдична спадщина Миколи Битинського: історія української уніформи періоду національно-визвольних змагань (1917-1921) Історичний, геральдичний та мистецький аспекти».

Результат виявився несподіваним. За кілька днів від директорки центру п. Наталії Гончаренко отримав електронку з квітами Миколи Битинського – зображенням раннього твору, написаного 1936 р. у мирній передвоєнній Златій Празі. Ще нікому не відоме глобальне лихо ховалося за історичним горизонтом. Українського цвинтаря-меморіалу у Бавнд Бруку не було. Щасливий празький митець Микола малював квіти. Калейдоскоп історії – дивна річ.

Олег Козачук

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича, Чернівці

Політичні науки | Етнічна політика та її інструменталізація:

теоретичний та практичний виміри

The Harriman Institute at Columbia University, New York, NY

o.kozachuk@chnu.edu.ua

Уперше зрозумів, що життя точно змінилось через коронакризу, коли 7 березня 2020 р. повертався з фулбрайтівського семінару в Канзас-Сіті й в аеропорту Нью-Арка спостерігав сцену: молоде подружжя в масках та гумових рукавичках було зайняте тим, що кількамісячному немовляті безуспішно намагалось надіти маску. Дитя верещало та пручалось, маска була явно завелика... Тоді ще подумалось: а чи не очікує нас усіх доля отого малого?

Цілком погоджуюсь з думкою, що в українців закладена здатність долати труднощі та виживати, цьому могли б позаздрити учасники багатьох реаліті шоу типу "Survivor" (інша справа, що «виживати» – не синонім «розвиватись», «розбудовувати» та «гідно жити», але то вже зовсім інша історія). Тому коронакриза навіть вдалині від дому особисто для мене та моєї родини хоч і стала стресом, але не таким, щоб хапатись за голову та кричати: «Шеф, все пропало!» (с). Так, життя зазнало кардинальних змін, так, «трохи» не на це розраховували, так, «трохи» змінились плани... Але це ж життя, ми намагаємось його вибудувати по-своєму, але ж є об'єктивні процеси, під які вже хочеш не хочеш, а слід підлаштовуватись.

Одразу зауважу, я багато працював з дому і до коронакризи, фах політолога-міжнародника цьому сприяє. Дистанційний доступ до бібліотек робить свою справу. Звичайно, багато чого залишилось нереалізованим, більшість семінарів, які організовував Інститут Гаррімана не були перенесені в онлайн, а відмінені (в тому числі за моєї участі, я мав презентувати результати річного «керування» ЗЕ-влади в кінці квітня). Шкода, але що поробиш. І зауважу, як на мене, ця коронакриза доводить практикою те, про що раніше намагались говорити далеко не всі: ну не може повністю навчання, освіта як така піти в 100%-ий онлайн! Ну не може повноцінну роботу в класі чи аудиторії замінити Zoom чи Google Meet!

Мав нагоду провести онлайн лекцію на тему: «The impact of patriotism, nationalism and ideological stereotypes on Russian-Ukrainian relations» для американських студентів з Військової академії США (Вест-Пойнт), де також були присутні цивільні студенти.

Мій син ходить до 3 класу двох шкіл одразу: Міжнародної української школи та Публічної школи №28 м. Нью Йорк. Інколи знайомі кажуть, що то мій син «на Фулбрайті», враховуючи його навантаження. В МУШ одразу працювали за принципами дистанційної освіти, тож кардинально нічого не змінилось, абсолютно. А в звичайній місцевій школі трапились фундаментальні зміни: перехід до дистанційної форми роботи дався не одразу.

Менше з тим, у місцевій школі мого сина теж не одразу всі все зрозуміли. Спочатку видали листочки з завданнями на 2 тижні, потім запропонували взяти планшети (в кого не було свого) та підключити вдома інтернет (безкоштовно, в кого його немає та в кого є діти-школярі). Поступово з'явилися щоденні зустрічі в Google Meet о 9.45 з учителями. Купа додатків, у яких дітям потрібно працювати замість зошитів. Постійна підтримка (інформаційна), навіть у вихідні. В Нью Йорку вже давно стало відомо, що за парти діти цього навчального року вже не повернуться... Шкода, син тільки почав щось белькотіти англійською, приймати участь в уроках не тільки як слухач. Так що залишусь при своїй думці: онлайн освіта не здатна 100%-во замінити аудиторну, ні. Запитуємо знайомих: що в Чернівцях, як там наш старий клас, як дистанційна освіта?... Краще промовчу, що вони мені відповіли. Шкода дітей, шкода державу, адже я особисто впевнений, що ситуація загалом та вирішення проблем в освіті й культурі за залишковим принципом – це трагедія, яку я прирівнюю до Чорнобильської. Це труїть суспільство, не дає розвиватись, плодить покоління за поколінням на кшталт: «А какая разница?» та «Ну хоть посмеемся»... але це теж уже інша тема.

Важко сприймається неможливість гуляти містом. Нью Йорк – це місто, де кожного дня можна відкрити щось нове. Навіть якщо живеш тут усе життя. Тепер відкриваємо «щось нове» в межах 10-15 вулиць від помешкання, дуже рідко вибираємось до Центрального парку. Влада міста не забороняє гуляти і дихати свіжим повітрям, що вигідно відрізняється від чернівецьких реалій. Проте, без транспорту далеко не зайдеш. А ним користуватись якось не хочеться, розумієш і свій внесок у нерозповсюдження вірусу. “Stay home. Stay safe. Save lives”, як кажуть.

Не знаю, як щодо інших, але я особисто вважаю, що з кожної ситуації, навіть не дуже приємної, варто намагатись шукати позитивні сторони та обов’язково робити висновки на майбутнє. Багато нюансів роботи місцевої та федеральної

влади США для мене стали більш зрозумілими саме під час коронакризи та перебування в цій країні. І це не було б можливим в умовах «нормального» ходу життя. Реагування на смертельну небезпеку, перетягування ковдри у владних кабінетах «нагорі» та сутність федеративного політичного устрою як такого – це дуже видно та навіть відчутно зараз. Губернатор штату Нью Йорк Е. Куомо став фронтменом опору «синіх» демократичних штатів показовій байдужості Білого дому (та Д. Трампа особисто) до проблем, пов’язаних із коронакризою. Організація роботи в кризовій ситуації органів самоврядування, роль влади та владних інститутів місцевого та федерального рівня в стратегічному плануванні подолання наслідків коронакризи... Боже, та тут дисертації писати можна. Або мемуари.

Оксана Ременяка

Інститут проблем сучасного мистецтва

Національної академії мистецтв України, Київ

Мистецтвознавство | Образотворче мистецтво діаспори міжвоєнного та повоєнного періодів: цілісний погляд на мистецтво України

The Harriman Institute at Columbia University, New York, NY

oxarem@gmail.com

ЗАМІТКА ПРО НЬЮ ЙОРК.

Скільки б ти не вивчав путівники своїх майбутніх мандрів, скільки б не слухав розповіді щасливців, що вже повернулись додому, реальність завжди виявиться іншою, а твій особистий досвід завжди буде унікальним і неповторним.

Мар'яна Душар, Оксана Ременяка та Софійка Зелик
(U.S. Fulbright scholar 2014-2015 в Україні)

Нью Йорк вразив мене своєю потугою, неймовірною енергетикою і особливою вітальною силою. Мої наукові плани були грандіозними – перш за все, звісно, дослідження Бахметівського архіву у Бібліотеці Батлера Колумбійського університету, і як продовження, – робота з приватним архівом Ганни Щепко, дочки Алли Йогансен і Михайла Бойчука, дослідження архіву УВАН, фондів Українського Інституту Америки, поїздка до Українського Інституту Модерного мистецтва в Чикаго, до Г'юстона, де на мене очікував окремий проєкт, ну і відвідини музеїв: славетні Metropolitan, MoMa, Frik Museum...

Архівні матеріали Бахметівської колекції виявились захоплююче об'ємними, і на їхнє опрацювання, включно з приватним архівом Ганни Щепко, пішло чимало часу. Частково вдалось опрацювати архіви УВАН. Окремі враження – поїздка до Г'юстона, до талановитої, неповторної Лідії Боднар-Балагутрак. Техас – це особлива пригода, яка потребує окремого допису – її можна було б розділити на підпункти: візит до НАСА, спілкування з українською громадою Г'юстона, Г'юстонське Рodeo, робота над спільним проєктом в майстерні Лідії Боднар-Балагутрак.

Ганна Ушак-Крус, директорка Рідної Школи у Г'юстоні, Оксана Ременяка та Дмитро Бевзенко, один з викладачів мови

Через тиждень після повернення з Г'юстона розпочалось тривале усамітнення – досвід локдауну у найвеличнішому місті світу, місті, «яке ніколи не спить», з його потужними бібліотеками, музеями, театрами, галереями, барами, кав'ярнями, кампусом Колумбійського університету, живим спілкуванням з неймовірно цікавими людьми, знову ж таки, тема окремого, доволі складного есею. Слова Монтеня про те, що всі проблеми людства через неможливість залишатись на одинці з собою, наче почали проявлятися у досить специфічний спосіб...

Перша розгубленість і переляк змінились новими віртуальними проєктами. Разом із моєю подругою і колегою, професоркою Католицького університету Стефана Вишинського Малгожатою Вжесняк ми розпочали віртуальний проєкт «ART IN THE TIME OF PLAGUE / L'ARTE NEI TEMPI DELL'EPIDEMIA / МИСТЕЦТВО В ЧАСИ ПОШЕСТІ».

Проєкт виник з метою організації віртуальної виставки творів мистецтва, створених художниками у період пандемії 2020 року. Виставка буде представлена на сайтах Католицького університету ім. Стефана Вишинського, Вар-

шава та (UKSW), Інституту проблем сучасного мистецтва Національної Академії Мистецтв України та кількох інших мистецьких інституцій. Ми прагнемо показати, що високе мистецтво є не лише засобом, що допомагає подолати травматичні переживання та трагічні події, а також є найкращим віддзеркаленням реальності, візуалізує широку гаму почуттів, що виникають у людини у складні хвилини життя. Маємо надію, що проєкт МИСТЕЦТВО В ЧАСИ ПОШЕСТІ проявить різноколірну палітру переживань митців у новій незвіданій реальності, а також матиме свій матеріальний прояв після завершення пандемії.

Програма імені Фулбрайта в Україні за підтримки Посольства США в Україні та у партнерстві з Американським домом у Києві провела цикл дискусій ОСВІТА ТА КУЛЬТУРА В ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19. Як фулбрайтівська стипендіатка я дискутувала разом із Наталею Мусієнко, Ігорем Пошивайлом, Сергієм Квітом, Андрієм Курковим про те, які нові мистецькі форми виникають як реакція на пандемію коронавірусу, чи готова українська культура до нових викликів, чи знайде способи виходу з культурної кризи, яким бачиться майбутнє вищої освіти та науки в Україні.

Олександр Россолов

Харківський національний університет

міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків

**Транспортна інженерія | Безшовна логістика останньої милі
для сталих міст**

Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, NY

rossolovalex@gmail.com

ФУЛБРАЙТ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ.

COVID-19 суттєво змінив щоденну активність після впровадження «Stay at home order» та «The President's Coronavirus Guidelines for America» з боку уряду США. Фактично з середини березня я припинив щоденні візити

до свого host university, так як університетом було прийнято рішення повністю перевести навчання в інтерактивний режим і організувати дистанційну роботу, за винятком критично важливих функцій в кампусі. Під час пандемії коронавірусу події, що відбуваються, по-різному впливають на кожного з нас, але для

Fulbright Scholars 2019-2020 pp. це цінний досвід у житті: повсякденність у нормальному режимі та режимі всесвітнього карантину.

Незважаючи на COVID-19 моя наукова праця продовжується шляхом проведення щотижневих онлайн дискусій з американськими колегами з приводу моїх досліджень та написання сумісних наукових праць.

Виконання мого проєкту базується на проведенні опитувань резидентів США, що передбачає безпосередній контакт дослідника з респондентом. Отже, до впровадження карантину все йшло за планом, але з середини березня спалах COVID-19 змінив хід нашої повсякденності. Та це не змінило мої наміри. Головне – це правильно поставлена мета, а засоби з її досягнення завжди знайдуться. Уся методика обстеження, збір інформації та шаблони анкет (більше 50 примірників) були адаптовані до дистанційного режиму та розпочато активну інтернет-кампанію. Для цього були задіяні всі контакти, якими я обзавівся протягом перших трьох місяців свого стажування. За таких умов довелося написати чималу кількість листів та провести безліч перемовин. Але це лише дозволило ще краще вивчити особливості «американського» менталітету.

Мав нагоду побачити два кардинально різних ритми життя. Відсутність вільного часу дуже характерна для американців, але більшість з них завжди знайдуть час для спілкування та навіть допомоги. При проведенні досліджень у період COVID-19 я звернувся з проханням прийняти участь в моєму анкетуванні до багатьох осіб. І на допомогу прийшли навіть ті люди, кого я не зустрічав у США особисто, а був лише знайомий з їхніми друзями або рідними. Тому, «Sorry, I'm busy», – не про корінних американців, це один з головних висновків, що я зробив під час мого онлайн дослідження. Також була дуже важливою підтримка та допомога від моїх братів та сестер по Фулбрайту, як з України, так і з інших країн світу.

Щодо побутових змін, то COVID-19 також призвів до суттєвих коректив нашої щоденної активності. Заходи з соціального дистанціювання не забороняють вам, наприклад, робити покупки кожного дня. Це ваш вибір. Але після перегляду щоденних двогодинних прес-конференцій президента США з наданням інформації про захворювання по штатах та заходи, які впроваджуються для зниження кількості захворювань, усвідомлення відповідальності за свої дії приходить дуже швидко. І одягання маски при виході з дому не стає примусовим для тебе.

Закупівля продуктів харчування – це окреме питання... За умов мінімізації поїздок громадським транспортом та відсутності автомобіля на допомогу нам прийшла електронна комерція та home delivery option, на вивчення яких і був орієнтований мій фулбрайтівський проєкт. Отже, онлайн покупки продуктів харчування не є екзотикою й під час COVID-19, вони лише отримали новий розвиток у США. Необхідно витрати всього 30 хвилин свого часу та сформувати замовлення на доставку. Так як попит перевищує пропозицію в умовах COVID-19, іноді доводиться «полювати» на вільні місця в графіку доставки, але це не є проблемою, треба лише це робити вночі раз на тиждень...

Опція програми Fulbright Visiting Scholar, яка дозволяє не тільки тобі, а й твоїм рідним приїхати до США та пізнати американську культуру є надзвичайно важливою. В умовах COVID-19 це набуло ще більшого значення для стипендіатів. Моя дружина приймає активну участь в моєму дослідженні, вона відвідувала наукові семінари з моїми виступами та мала можливість особисто познайомитись з моїми колегами з host university.

У будь-якому разі під час карантину необхідно вносити корективи в свою повсякденну діяльність, але в жодному разі не варто відмовлятися від ваших цілей та планів.

FULBRIGHT
Ukraine

The Power
of International
Education

Справи біжучі, події, статті про динамічне, наповнене цікавими деталями «фулбрайтівське життя», особисті спостереження й враження учасників Програми, історії їх наукових пошуків на сторінці www.fulbright.org.ua та Fulbright Ukraine у Facebook <https://www.facebook.com/Fulbright.Ukraine/>

Запрошуємо Вас приєднатися до нашої сторінки у Facebook, перейти з приватного світу Я до взаємовитворюваного світу Ми, долучитися до взаємозбагачувального спілкування.

Допишуйте новини, коментуйте, діліться враженнями та ідеями, надсилайте фото на адресу mluniv@iie.org

Над випуском працювали:

Координаторка програм обміну для науковців Вероніка Алексанич,

Координатор з публікацій, Мар'ян Лунів.

Світлини стипендіатів Програми 2019/20

Institute of International Education • Kyiv Office
Fulbright Program in Ukraine

Esplanadna str, 20, office 904

Kyiv, 01001, Ukraine

Tel: +380 (44) 287 07 77

office.ukraine@iie.org

www.iie.org • www.fulbright.org.ua

/Fulbright.Ukraine

@fulbrightua

/fulbright_ukraine